

Podzemni logor na 1254 metra, u kojem su speleolozi proveli osam dana

PODVIG ZAGREBAČKIH SPELEOLOGA U SLOVAČKOJ JAMI NA VELEBITU

U jamu se ne spušta, niti se iz nje izlazi praznih ruku

OSAM DANA ŽIVJELI SMO U ŠPILJI 1254 METRA POD ZEMLJOM!

Osam dana življenja pod zemljom na dubini od čak 1254 metra rekord je do sada nezabilježen u povijesti hrvatske speleologije! Taj sjajni podvig postignut je za upravo završenog dvotjednog istraživanja Slovačke jame na sjevernoj strani Velebita. Stoviše, taj je rezultat, naglašava vođa ekspedicije Darko Bakšić, prava rijetkost i u svjetskim okvirima.

Podzemni logor iz kojeg smo išli u istraživanje jame morali smo zbog njezine konfiguracije napraviti gotovo na dnu, na dubini na kojoj do sada u Hrvatskoj to nitko nije učinio. To samo dokazuje da je hrvatska speleologija u samom svjetskom vrhu. U podzemlju smo boravili osam dana, a jamu smo istraživali tako da su se dvije ekipe od po tri čovjeka međusobno izmjenjivale. Dok je jedna spavala, druga je u to vrijeme istraživala. Dogovorili smo se da ljudi trebaju istraživati najmanje 12 sati kako bi ekipa koja se odmara imala vremena za odmor. U tih 12 sati odmora uključeno je i to da se ljudi trebaju skinuti, uvući u vreće za spavanje, ali i nešto skuhati i pojesti. Ta cijela procedura zna potrajati i sat, dva ili tri. Tako se samo spavanje svede na osam do deset sati - čuli smo od voditelja ekspedicije Bakšića, inače asistenta na Šumarskom fakultetu u Zagrebu.

Jamu su u prvoj ekipi uz Bakšića istraživali Darko Štefanac i Tanja Blijak, a u drugoj Damir Lacković, Andrej Stroj i Ana Katarina Sansević. A da bi uopće mogli funkcionirati na tolikoj dubini, Bakšić naglašava kako su u svemu bili važni rad i suradnja kolega koji su ostali na površini.

Prvo smo se spustili do 900 metara, do te smo dubine učvrstili užad i zatim se vratili do prvoga podzemnog logora na dubini od 370 metara, koji je služio kao prolazna stanica. Zatim je ušla druga ekipa koja je užad

Darko Bakšić u jami

Ostali smo bez svjetla i kolegica je uganula ruku, no usprkos tome nastavili smo istraživati dno jame te postigli rekord nezabilježen u povijesti hrvatske speleologije - opisuje Darko Bakšić, vođa ekspedicije

Zvonimir Despot

Antonija Šimunović

Okomito spuštanje u Slovačku jamu

učvrstila do dna. Do dna smo razvukli i telefonski kabel pa smo ondje postavili drugi logor i nakon toga je krenulo istraživanje. Uvijek je problem natempirati dolazak u drugi logor jer se dogodi da obje ekipe dođu u malom vremenskom razmaku pa ona prva treba ubrzati da bi se postigla razlika od 12 sati - tumači gospodin Bakšić.

Sa speleolozima se u jamu spustio i slovenski istraživač Peter Trontelj koji je skupljao žive pijavice za slovenskog stručnjaka dr. Borisa Keta. On će u laboratoriju proučavati njihov život, a na temelju analize DNK pokušat će odrediti i endemsku pripadnost pijavica. Naši su speleolozi na dnu pak imali malu nezgodu.

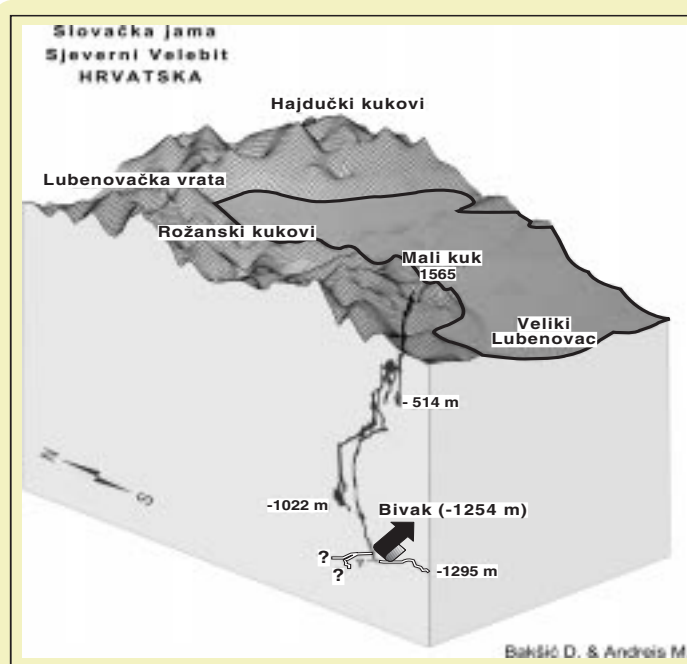
Kolegica Ana već je na prvoj akciji uganula ruku, što je veliki problem na tako velikoj dubini, posebice zato što je trebala izaći iz jame. U ekipi smo imali liječnicu dr. Ljiljanu Novosel, koja se brinula o svemu - od banalnih probavnih teškoća pa do ovoga uganuća. Ako smo je trebali, nazvali smo je telefonski i pitali za savjet. Dobro je i to što smo nas četvorica, koji smo istraživali, ujedno i u Gorskoj službi spašavanja pa poznamo i tu problematiku. Tako nam

je naša liječnica savjetovala da Ani ruku namažemo Burowim želeom protiv otekline, bandažirali smo je i morala se odmarati dva-tri dana u podzemlju dok joj ne splasne otekline i dok ne skupi snagu. Tek je tada uspjela izaći iz jame s Darkom Štefancom. Sve je dobro završilo, a moglo je biti i gore - kaže Bakšić.

Speleolozi su jednom ostali bez svjetla, što, veli Bakšić, u normalnim situacijama nije veliki problem jer znaju da će kolege s površine pomoći. No ipak priznaje da je to prilično neugodno iskustvo. Problem su riješili tako da je kolegica uspjela osposobiti jednu karbitku pa su uz malo svjetla uspjeli doći do prve vode koja je potrebna za karbidnu svjetiljku.

Istraživanja su prije svega psihološki naporna za ljude na tim dubinama. Iako smo većinom istraživali vodoravne kanale, uvijek postoji neki teret od te dubine od 1200 metara na leđima. Čovjek si uvijek misli, ako sada zaglavim onda mi više nitko ne može pomoći. No to je ipak pravi podvig članova Speleološkog odsjeka Zagrebačkog planinarskog društva »Velebit«, njih sveukupno 21, zatim tri člana PD »Željezničar«, također iz Zagreba, te po jedan kolega iz Poreča, Karlovca, Kaštela i već spomenuti Slovenac - naglašava Bakšić.

U jami je speleolozima dosta pomogla zaštitna krema »Melem« koju već tradicionalno dobivaju. Bakšić je hvalio da se pokazala jako dobrom u jama-ma te se njome često služe. Prije svake akcije njome su mazali i ruke i no-

Shematski prikaz Slovačke jame

Došli do dubine od 1295 metara

Jama je istražena do dubine od 1295 metara i to u jugoistočnom kanalu. Ondje smo došli do sifona i tamo smo stali jer dalje treba roniti. Na toj dubini smo istražili 670 metara vodoravnih kanala i to je jako vrijedan rezultat. Na drugom kanalu spustili smo se do 1286 metara, nazvali smo ga Oštrica zbog oštrih stijena na kojima smo i poderali svoja radna odijela, a on ima i naj-

veće perspektive za daljnje produblivanje. U trećem kanalu koji smo istraživali stali smo kod kamenih blokova koji su ga zatvorili, ali kako se osjeća strujanje zraka, zacijelo i on ide dalje. Jama je sada dugačka 2362 metra, bez dijela što ga istražuju kolege iz Slovačke, što je svrstava u vrlo dugačke speleološke objekte - objasnio nam je Darko Bakšić.

ge jer je u jami vlaga najveći neprijatelj. Bilo je prilično 'toplo', u logoru je bilo čak sedam stupnjeva, ali vlaga, objašnjava Bakšić, jede ruke, one se razmoče i onda su jako osjetljive pa se čak i preko rukavica lako ozlijede.

Što se tiče prehrane, na dno smo spustili deset transportnih vreća u kojima su bile stvari za logorovanje, šator, dva kuhala, male plinske boce i uglavnom gotova »Podravkinak« hrana: tjestenina, riža, suho meso i napitci tipa »Cedevite«. Zapravo, vodi se raču-

na o tome da sve što se unese bude strogo dozirano na broj dana koliko će čovjek provesti u podzemlju. Jer sve što se ne iskoristi sa svim se smećem mora i iznijeti iz jame. A to je onda opterećenje. Tako smo mi pripremili hranu za pet dana, a onda se jedna ekipa spustila i naknadno nam donijela hranu za još tri dana kako bismo istraživanje doveli do kraja. Jako su bitni timski rad i zalaganje. Tako i kod spavanja ljudi moraju biti jako disciplinirani. Strogo smo se pridržavali minimalnog roka od 12 sati istraživanja jer bismo u suprotnome brzo postali nervozni a onda je do svađe samo korak. Najljepše je bilo to što su ljudi bili savjesni i sve je bilo unajboljem redu. Kada smo izašli, imao sam osjećaj da je ekspedicija tek počela, kao da mi je netko ukrao tih osam dana. Vrijeme dolje prolazi sasvim drukčije nego na površini, puno sporije. Čini mi se kao da sam proveo jedan dugačak dan u kojem se užasno puno toga dogodilo - zaključio je Bakšić.

Djevojke rade kao nigdje na svijetu

Hrvatska speleologija specifična je po tome što u njoj ravnopravno rade i djevojke. Tako su i ovaj put, kao i prethodnih godina, s nama na dnu Slovačke jame ravnopravno radile dvije djevojke, a do dna se spustila još jedna. To je kod nas već postalo pravilo, djevojke su apsolutno aktivne i toga nema nigdje u svijetu - pohvalio je njezinji spol Darko Bakšić.

Za izlazak iz jame - 12 sati

Spuštanje u jamu ide relativno brzo. Potrebno je pet do šest sati, a najsporiji dio je između 640. i 717. metra. Ondje je uski prolaz dugačak 250 metara, za koji treba sat vremena. Za uspon treba puno više vremena, prosječno sat za sto metara, što znači da se bez odmora može izaći tek za 12 sati! A u jamu se ne ulazi, niti se iz nje izlazi praznih ruku. Uvijek su s nama transportne vreće, koje znaju biti i teže od 15 kilograma - kaže gospodin Bakšić.